

Nanešťastie, finančná kríza, ktorá bola výsledkom nedostatkov vo fungovaní našich finančných inštitúcií a dohľadu nad nimi, ešte neustúpila. Táto kríza, ktorej pôvod leží na druhej strane Atlantiku, ovplyvnila Európu viac, ako ktorúkoľvek inú časť sveta. Odhalila štrukturálne slabiny v európskom hospodárstve,

o ktorých sa vie už dávno ale ktoré sa príliš často ignorovali. Kríza bola teda pre Európu akýmsi budičkom k tomu, aby reagovala na meniaci sa svetový poriadok. Ako pri všetkých premenách, vytvárajúci sa poriadok bude mať svojich víťazov a porazených. Ak sa Európa nechce dostať medzi porazených, musí hľadiť smerom

von a pustiť sa do ambiciózneho dlhodobého reformného programu na najbližších dvadsať rokov. Predstavitelia Európskej únie musia pokračovať v prijímaní opatrení na zastavenie súčasnej krízy, ale na tieto kroky sa musia napojiť strednodobé a dlhodobé reformy, ktoré Únia potrebuje. Na to, aby sme sa

úplne dostali z krízy, musíme pokračovať v stimulačných opatreniach, kým naše hospodárstva nebudú schopné fungovať bez pomoci. Ak sa výdavky obmedzia príliš skoro, oživenie nášho hospodárstva by sa mohlo zvrátiť. Našou hlavnou prioritou musí aj naďalej zostať rast a vytváranie pracovných miest. Ak sa

chceme vyhnúť asymetrickým otrasom, ktoré vyvoláva skutočnosť, že vedľa seba existujú menová únia a jednotný trh a rôzne hospodárske politiky, je naliehavo potrebné posilniť hospodárske riadenie v Európskej únii. Ak sa má Európska únia vyhnúť podobnej kríze, musí bezodkladne pristúpiť k reformám fungovania

našich finančných inštitúcií a dohľadu nad nimi. Dnes tieto finančné inštitúcie zmenili len málo zo svojich postupov, ktoré viedli ku kríze, s výnimkou toho, že výrazne obmedzili poskytovanie úverov. Európania budú potrebovať vysoko konkurencieschopné a udržateľné sociálne trhové hospodárstvo,

aby si uchovali sociálnu súdržnosť a mohli bojovať proti zmene klímy. Ľudský kapitál je v celosvetovom hospodárstve kľúčovým strategickým nástrojom na zabezpečenie úspechu. A predsa, Európa sa výrazne prepadla v pretekoch o znalostnú ekonomiku. Dobehnúť tých vpredu si bude vyžadovať koordinované úsilie. Členské štáty

musia s pomocou súkromného sektora zmobilizovať zdroje, ktoré sa dohodli investovať do výskumu a vývoja, a reformovať všetky aspekty vzdelávania vrátane odborného výcviku. Európania sa musia vysporiadať s demografickou výzvou. Ak sa neprijmú okamžité opatrenia, naše starnúce spoločnosti budú neudržateľným

spôsobom zatažovať naše dôchodkové a sociálne systémy a systémy zdravotnej starostlivosti a podkopú našu hospodársku konkurencieschopnosť. Medzi prioritné opatrenia musí patriť zvýšenie pomeru žien v aktívnej populácii, uľahčovanie lepšej rovnováhy medzi pracovným a osobným životom, reformovanie nášho

prístupu k dôchodku tak, aby sa vnímal ako právo, a nie ako povinnosť a vytvorenie proaktívnejšej prisťahovaleckej politiky, ktorá bude zodpovedať našim demografickým potrebám a potrebám našich trhov práce. Naši občania chcú, aby Európska únia slúžila ich záujmom, a preto očakávajú, že budú môcť požívať sociálne

a občianske práva, ako aj práva v oblasti rodiny a zamestnania, kdekoľvek sa v Únii usadia. Zabezpečením prenosnosti sociálnych práv získa Únia v očiach jej občanov na význame. Toto všetko si žiada novú dohodu medzi európskymi inštitúciami a hospodárskymi a sociálnymi aktérmi, ako aj medzi rôznymi úrovňami moci,

celoštátnou, regionálnou a miestnou. Predovšetkým si dnešná situácia žiada silnú politickú vôľu, ktorá sa bude vyznačovať schopnosťou viesť s občanmi úprimný a plodný dialóg a vládnuť v partnerstve. Bude nevyhnutné zabezpečiť podporu európskych občanov, nielen na to, aby Únia uniesla sociálne a hospodárske

následky krízy, ale aj na to, aby spustila štrukturálne reformy, ktoré sú potrebné, ak chce byť v budúcnosti silnejšia. Európska únia je viac, ako iba spoločný trh. Je to tiež únia hodnôt. S podporou svojich občanov môže byť na čele úsilia na riešenie veľkých celosvetových výziev. Naši občania, konfrontovaní

s krízou, ktorú nevyvolali, dôveru v európsky projekt opäť nadobudnú iba vtedy, ak im ich predstavitelia úprimne vysvetlia rozsah výziev, ktoré nás čakajú, a ak ich vyzveme, aby prispeli k úsiliu podobnému tomu, ktoré prinieslo Európe prosperitu po druhej svetovej vojne. Od skončenia studenej vojny došlo

k nebývalým rýchlym a rozsiahlym zmenám. V posledných dvadsiatich rokoch nič nezostalo nezmenené. Spôsob našej práce, našej spotreby, nášho cestovania, naše vzájomné vzťahy, dôvody vyvolávajúce náš súcit, ako aj otázky, z ktorých máme obavy, to všetko sa zmenilo. A väčšina týchto zmien nás prekvapila.

Celosvetová finančná kríza je len jednou z nedávnych udalostí, ktoré otriasli našimi systémami viery a presvedčenia. Po prvýkrát v novodobých dejinách Európy panuje všeobecná obava, že dnešné deti sa budú mať horšie ako ich rodičia. V súčasnosti žijeme v dobe neistoty. Táto situácia predstavuje pre Európsku úniu nebývalú výzvu. Počas väčšiny svojej existencie poskytovala po druhej svetovej vojne na polovici tohto kontinentu istotu pre vnútornú stabilitu a zabezpečovala mier a demokraciu, ako aj primeraný podiel na prosperite. A časom sem priviedla aj druhú polovicu Európy prostredníctvom procesu politickej a ekonomickej

integrácie. Tieto úspechy umožnili, aby sa Európska únia stala najväčšou ekonomickou mocnosťou sveta, ktorá má jednotný trh a jednotnú menu. Avšak v čase, keď občania Európy hľadajú stále zložitejšiu a neistejšiu budúcnosť, nemajú spoločný cieľ, ktorý bol charakteristický pre povojnové roky. Úspechy, ktoré

Európska únia dosiahla v minulosti, sa týkali jej vlastných končín sveta. Počas nadväzujúcich fáz integrácie ostalo vonkajšie prostredie Európy relatívne stabilné. Súčasná situácia je diametrálne odlišná. Celý svet podlieha rýchlym zmenám. V najbližších dvadsiatich rokoch nebudú existovať len viaceré

póly moci, ale ťažisko sveta sa presunie do Ázie a na juh zemegule, na nových verejných a súkromných aktéroch, smerom nahor k nadnárodným inštitúciám. Výzvy, ktorým Európa v súčasnosti čelí, vyplývajú z vývoja mimo jej hraníc, ako aj z plachosti Európskej únie pri reakcii na ne. Ak má Únia zabezpečiť svoju

budúcnosť, bude musieť upraviť svoje ciele a politiky tak, aby sa dokázala vysporiadať s týmto rýchlo sa meniacim svetom. Ak bolo posledných dvadsať rokov rušných, tak budúcich dvadsať bude ešte nepokojnejších. Nový viacpólový svet vzniká vtedy, ak sa moc sústreďuje na čoraz viacerých miestach a medzinárodný vývoj

je komplexnejší. Keďže Európska únia vykazuje nižší rast ako jej hlavní konkurenti, jej podiel na celosvetovom bohatstve nevyhnutne klesá. Základom jej hospodárstva vychádzajúceho z najmodernejších inovácií a tvorivosti je už oddávna ľudský kapitál. Teraz však prostredníctvom väčších investícií do výskumu, technického rozvoja a inovácie dosahujú úspechy iné regióny. Očakáva sa, že v roku 2030 bude na čele vedeckého a technického rozvoja Ázia, pričom bude vyrábať vysokohodnotný tovar, ktorý dokáže zmeniť výrobu a celkovú kvalitu života. To všetko sa uskutočňuje v kontexte ďalekosiahlych spoločenských premien v našich krajinách. V starnúcej spoločnosti, v ktorej v porovnaní s dneškom bude takmer dvojnásobný počet ľudí vo veku nad 65 rokov na jedného pracujúceho, budú členské štáty musieť vynaložiť značné úsilie na financovanie svojich systémov sociálneho zabezpečenia a na to, aby starší pracovníci zotrvali na trhu práce. So znižovaním domácej ponuky pracovnej sily a zručností bude Európa musieť prilákať viac migrujúcich pracovníkov, čo bude mať dôsledky pre našu schopnosť riadiť sociálnu integráciu. A napokon revolúcia v oblasti technológií a komunikácií mení tak naše súkromné, ako aj profesijné vzťahy, a zároveň nám vnucuje nový spôsob života a práce, s ktorými sa mnohí ľudia ťažko vyrovnávajú. Zároveň miernejší vplyv krízy v krajinách ako Čína a India a ich podstatne rýchlejšie hospodárske oživenie viedlo k tomu, že sa na zmeny ovplyvňujúce svetové hospodárstvo často hľadí menej priaznivo. V súčasnosti existujú obavy, že krajiny s rozvíjajúcou sa ekonomikou by mohli uplatniť svoj plný hospodársky potenciál využitím štrukturálnych nedostatkov Európy vo svoj prospech. Pravdupovediac, súčasný presun hospodárskeho výstupu by mohol byť vzájomne prospešný a mohol by viesť k zvýšeniu investícií, obchodu a spotreby na všetkých stranách. Ale Európska únia nemôže vychádzať z toho, že rast ostatných krajín bude mať nevyhnutne za následok situáciu, z ktorej by mali zisk všetci. Ak sa Európska únia neprispôsobí potrebám globálneho hospodárstva, vznikne skutočné nebezpečenstvo, že relatívny úpadok Európy sa stane absolútnym.

Rozhodnutie sa pre globálne ambície by však v žiadnom prípade nemalo mať negatívny vplyv na reformy doma. Vonkajší vplyv však nemožno dosiahnuť bez solídneho rastu a vnútornej súdržnosti v celej Európskej únii. Ale doba, v ktorej žijeme, sa jednoznačne stala dobou globálnou, ktorú charakterizujú premeny, z ktorých vychádzajú noví víťazi a porazení. Ak sa nechceme dostať na miesta porazených, musíme teraz podniknúť odvážne kroky. Výzvy, ktorým čelíme v súčasnosti, sa odlišujú od výziev v minulosti a vyžadujú si rozdielne riešenia. Či sa už dívame na relatívny demografický a hospodársky pokles, zmenu klímy alebo nedostatok energie, tieto výzvy sa dajú náležite pochopiť a riešiť len vtedy, ak sa umiestnia do regionálneho a globálneho kontextu. Práve tu môže Európska únia preukázať svoju hodnotu ako celok, ktorý je viac ako len súhrnom jej členských štátov. Kombináciou viacerých úrovní moci, od globálnej až po miestnu, je schopnejšia ako ktorýkoľvek členský štát obstáť v hlavných skúškach 21. storočia. Neuskutoční sa to však automaticky. Aj keď má Európska únia k dispozícii potrebné štruktúry a nástroje, členské štáty ich musia využívať rozhodne a na správny účel. Zo spoločného programu Európskej únie v zásade vyplývajú dve všeobecné a komplexné výzvy. Je to zabezpečenie udržateľnosti nášho sociálneho a ekonomického modelu a rozvoj prostriedkov na jeho podporu a ochranu spolu s našimi spoločnými hodnotami a záujmami na celosvetovej úrovni. Na to, aby sa Európska únia stala účinným a dynamickým globálnym aktérom, bude tiež potrebné do centra európskeho projektu presunúť solidaritu. Solidarita nie je bezpodmienečným nárokom, závisí od individuálnej a kolektívnej zodpovednosti. Ako taká môže a musí formovať tvorbu politik Európskej únie a vzťahy na všetkých úrovniach, medzi jednotlivcami a generáciami a medzi menšími územnými celkami, regiónmi a členskými štátmi. Avšak európski občania sú ešte stále pod veľkým tlakom, pokiaľ ide o nájdenie riešení svojich problémov v Európskej únii. Ak si máme našu úlohu rozdeliť, politici a občania musia prevziať zodpovednosť za európsky projekt. V centre európskeho

spoločenstva sa nachádza jasný hospodársky a sociálny model. Tento model, ktorý vyšiel z myšlienky, že hospodársky rast by sa mal sledovať prostredníctvom trhu na sociálne účely, verejnosť vo všeobecnosti vo veľkej miere akceptuje. Pomohol premeniť Európu po druhej svetovej vojne na oblasť silného priemyslu

a služieb so silným potenciálom na vytváranie pracovných miest, ktorý na druhej strane umožnil spravodlivý systém sociálnej ochrany. Vznikol tak účinný cyklus, v ktorom sa spája solidarita, zodpovednosť a konkurencieschopnosť. Avšak v kontexte nových tlakov na národnej, ako aj globálnej úrovni,

je naliehavo potrebné tento model preformulovať a prispôbiť ho meniacej sa situácii. V posledných dvoch desaťročiach potenciál Európskej únie vytvárať rast a pracovné miesta a následne zlepšovať životnú úroveň klesol pod úroveň potenciálu jej hlavných obchodných partnerov. Hoci niektorým z jej členských

štátov sa tieto ťažkosti podarilo prekonať, vo všeobecnosti táto situácia pretrváva dodnes. Súčasná finančná a hospodárska kríza je signálom na prebudenie, keďže odhalila štrukturálne nedostatky európskeho hospodárstva. Vzhľadom na zvyšujúcu sa konkurencieschopnosťou krajín s rozvíjajúcou sa a s rozvinutou

ekonomikou musí Európska únia začať nový odvážny reformný program zameraný na dosiahnutie vyššej hospodárskej účinnosti. Zároveň závisí zhoda týkajúca sa tohto modelu od pokračujúcej rovnováhy medzi jeho sociálnym a trhovým rozmerom. Táto rovnováha sa časom narušila, keďže sa zväčšili sociálne

nerovnosti. Sociálne vylúčenie a zlé pracovné podmienky sú ešte stále pre niektorých občanov Európskej únie skutočnosťou. Riešenie tohto problému neznamena koniec hospodárskej reformy, ale práve naopak. Obnovený dôraz, ktorý sa kladie na zvýšenie účinnosti hospodárstva, však musí ísť ruka v ruke s novými

sociálnymi politikami. Inými slovami, udržateľnosť hospodárskeho a sociálneho modelu Európy bude závisieť od našej schopnosti obnoviť dynamickú rovnováhu medzi hospodárskym, sociálnym a environmentálnym rozmerom rozvoja. Silné a celosvetovo konkurencieschopné hospodárstvo vyznačujúce sa vysokou

produktivitou je podmienkou pre zlepšenie životnej úrovne. Hospodársky rast sa stále viac odvíja od technologickej zmeny a vyššej špecializácie v kontexte prehlbujúcej sa globalizácie. Tento vývoj má prostredníctvom procesu štrukturálnej zmeny vplyv na pracovníkov a spoločnosti, ale aj na fungovanie trhov a riadenie spoločností. Digitalizácia rozširuje oblasti pre presúvanie aktivít podniku na externý špecializovaný subjekt a revolúcia v informačno-komunikačných technológiách môže zabezpečiť široký priestor pre rast v produktivite na desiatky rokov. Nesmieme zbytočne zatažovať pracovníkov a spoločnosti na úkor rastu produkcie dynamických a inovatívnych služieb, ale je potrebné podporovať podnikateľského ducha a ochotu ísť do rizika. Našou spoločnou víziou je, že technologická zmena, globalizácia a starnúce obyvateľstvo si žiadajú bezodkladné štrukturálne reformy, aby sa tak zvýšila pružnosť, konkurencieschopnosť a dynamika. Reforma trhu práce je rozhodujúca pre vytváranie väčšieho počtu lepších pracovných miest. Členské štáty by sa mali zamerať na zlepšenie troch kľúčových aspektov svojich trhov práce, flexibility a istoty svojej pracovnej sily, pracovnej mobility a kultúry a postupov riadenia podnikov. Tiež sa musí zvýšiť miera účasti pracovnej sily. Kľúčovým prvkom zachovania produktivity je schopnosť pracovnej sily prispôbovať sa neustálym zmenám vo výrobe. Flexibilita pracovnej sily musí mať protipól v istote práce. V rýchlo sa meniacom svete to nie sú pracovné miesta, ktoré je potrebné chrániť, ale skôr osoby, ktoré stratia prácu, a to zvýšením ich zamestnateľnosti. Pre tento prístup je najdôležitejšia schopnosť nadobúdať a prispôbovať zručnosti v priebehu života spojená s podmienkami pre ich prenos medzi členskými štátmi a v rámci nich. V súčasnosti majú pracovníci a podnikatelia ešte stále ťažkosti s prístupom k pravidlám a predpisom, ktoré platia pri nástupe do zamestnania alebo pri začatí podnikania a s pochopením týchto pravidiel a predpisov. Byrokracia sa síce nedá legislatívne zrušiť, nemala by však byť prekážkou mobility. Najdôležitejšie je, aby sa práva v oblasti

sociálneho zabezpečenia dali raz a navždy medzi členskými štátmi ľahko prenášať. Musí sa zabezpečiť uznávanie kvalifikácií v celej Európskej únii a je potrebné podporovať multijazyčnosť. Ak má byť úsilie vynakladané na rozvíjanie zručností pracovnej sily úspešné, sú potrebné ďalekosiahle zmeny v kultúre

a postupoch riadenia podnikov. Spoločnosti budú musieť viac podporovať iniciatívy pracovníkov a otvorenú inováciu na zvýšenie konkurencieschopnosti prostredníctvom nových výrobných postupov a technológií. Taktiež budú musieť podporovať kultúru zodpovednosti podnikov. Tento nový podnet pre hospodársku

reformu musia sprevádzať nové ciele opatrenia zamerané na posilnenie zabezpečenia a solidarity jednotlivcov. Systémy sociálneho zabezpečenia si zaslúžia silnú ochranu proti zneužitiu alebo morálnemu hazardu. Práva a nároky musia byť v rovnováhe s povinnosťami a záväzkami. Predovšetkým systémy

sociálneho zabezpečenia by sa mali upraviť tak, aby viac presadzovali rýchlu reintegráciu osôb v produktívnom veku do trhu práce než ich dlhodobú podporu. Obdobne by členské štáty mali vyhradiť primerané zdroje na boj proti sociálnemu vylúčeniu a chudobe, ako aj diskriminácii na rodovom princípe, a to aj

vykonávaním súčasných právnych predpisov Európskej únie s cieľom zabezpečiť dohodnuté minimálne normy. Kľúčová časť tohto úsilia bude obsahovať posilnenie postavenia uchádzačov o zamestnanie a iných sociálnych partnerov. Európska únia môže náležitou koordináciou v oblasti sociálnej a daňovej politiky podporiť

schopnosť členských štátov presadzovať sociálne ciele v súlade s ich individuálnymi preferenciami bez toho, aby spôsobili narušenie hospodárskej súťaže alebo negatívne ovplyvnili jednotný trh. V záujme cieľov sociálnej súdržnosti a boja proti chudobe odsúhlasených na úrovni Európskej únie by sa tiež

v plnej miere mali využívať možnosti Európskej investičnej banky a Európskeho sociálneho fondu. Európska únia by tiež mala prispievať k dosiahnutiu toho, aby bolo obyvateľstvo Európy zdravé, čo je dôležitou hospodárskou a sociálnou hodnotou, a to najmä prostredníctvom rozvoja odvetví a služieb súvisiacich so

zdravotnou starostlivosťou, blahobytom a starnutím. Napokon, vzhľadom na krízu, by podnikateľský sektor mal prevziať zodpovednosť prostredníctvom záväzku k samoregulácii v oblastiach etiky, zodpovednosti, sociálneho a ekologického povedomia, boja proti diskriminácii, celoživotného vzdelávania a neustáleho zlepšovania pracovných podmienok. Tieto trendy, ak sa im nebude venovať pozornosť, prehĺbia nepriaznivý vplyv daňových systémov na vytváranie pracovných miest a ťažkosti členských štátov pri odstraňovaní rozdielov. Ich následkom by bol tiež prudký pokles úrovne sociálnej ochrany a zároveň by posilnili aj odpor voči integrácii. Stručne vyjadrené, hospodársky a sociálny rozmer rozvoja by sa dostal do situácie, z ktorej by nemal prospech nikto. V tomto nepriaznivom kontexte je nepravdepodobné, že sa obnovenie a dokončenie jednotného trhu uskutoční bez novej stratégie alebo dohody. Takáto dohoda by mala pozostávať zo záväzku rozšíriť jednotný trh v rámci stanovených lehôt na tie oblasti, v ktorých ešte stále chýba, alebo kde nie je dostatočne rozvinutý. Je to najmä a predovšetkým v oblasti služieb vrátane finančného sektora, pričom by sa mala, ak nedôjde k ďalšej integrácii, iniciatívami doplniť v oblastiach súdržnej, sociálnej a daňovej politiky, rešpektujúc potrebu konkurencieschopnosti Európskej únie. Úsilie o pokrok na ceste k nízkouhlíkovému hospodárstvu musí kráčať ruka v ruke s opatreniami na zlepšenie sociálneho začlenenia, konkrétne vo vzťahu k vzdelávaniu, zamestnanosti, informovanosti, zdravotníctvu a bankovým službám. V posledných dvoch desaťročiach sa výrazne rozšírili znalostné a tvorivé priemyselné odvetvia a služby a stali sa základnými piliermi zamestnanosti a hospodárskej dynamiky v Európe. Časy, keď sa konkurenčná výhoda Európy dala merať mzdovými nákladmi, už dávno pominuli. Dnes sú platnými referenčnými hodnotami a zábezpekou budúcej prosperity Európy inteligencia, inovácia a tvorivosť. Žijeme vo svete rastúceho dopytu po produktoch a trhoch s vysokou hodnotou, a teda aj po zručnostiach s vysokou hodnotou. Európa však zaostáva v konkurencieschopnosti, pokiaľ

ide o zručnosti. Za súčasných investičných trendov je možné, že Ázia sa do roku 2025 dostane na popredné miesto vo vedeckom a technologickom rozvoji na úkor Európskej únie a Spojených štátov. Odhaduje sa tiež, že dovtedy bude študovať v zahraničí takmer milión čínskych a indických študentov, ktorí naspäť do Ázie prinesú obrovský talent a skúsenosti. Toto je v kontraste s relatívne nízkym počtom európskych študentov študujúcich za hranicami Európy. Európska únia si nemôže dovoliť na tento trend nereagovať. Kľúčovým strategickým nástrojom na zabezpečenie vyššej mobility jednotlivcov a pokroku európskej spoločnosti vo všeobecnosti bude lepšie využívanie talentu ľudí. Ak má Európska únia splniť sľub ohľadne znalostnej spoločnosti, musí dosahovať excelentnosť vo všetkých fázach vzdelávacieho procesu, neustále zlepšovať základňu zručností svojho obyvateľstva v súlade s potrebami a vytvoriť sociálne, hospodárske a regulačné prostredie, v ktorom sa môže dať výskumu, tvorivosti a inovácii. Pevný vzdelanostný základ na úrovni základnej a strednej školy môže mať obrovský vplyv na schopnosť človeka dosahovať v živote úspech. Priveľa európskych občanov, ako aj občanov tretích krajín žijúcich v Európe, nemá prístup k najkvalitnejším systémom vzdelávania. Na vyriešenie tejto situácie sú potrebné naliehavé opatrenia vrátane poskytnutia zaslúženého profesijného uznania učiteľom, vypracovania pružných a otvorených učebných plánov schopných u detí vzbudiť zvedavosť a tvorivosť a posilnenia prepojení systémov verejného vzdelávania s podnikmi a spoločnosťou. Podobne, v Európskej únii nie je dost' prvotriednych univerzít, v dôsledku čoho je Európa menej príťažlivá pre vysokokvalifikovaných absolventov. Európska únia musí túto situáciu napraviť vybudovaním siete prvotriednych vysokoškolských inštitúcií schopných konkurovať najlepším na svete. Snaha o excelentnosť nevyklučuje paralelné úsilie o podporu lepšieho prístupu k univerzitnému vzdelávaniu s cieľom zlepšiť priemernú úroveň vzdelania u širšieho obyvateľstva. Excelentnosť si vyžaduje kritické množstvo a konkurenciu, teda spoločný priestor pre študentov, univerzity a akademický výskum.

Je potrebné nabádať na správnu a finančnú samostatnosť univerzít, keďže je to najúčinnější spôsob, ako zvýšiť súkromné financovanie vysokoškolského vzdelávania. Študenti s vysokým príjmom by ako budúci prijímatelia mali prispievať k zvyšujúcim sa nákladom na vzdelanie, pričom pre študentov, ktorí potrebujú finančnú podporu, by mal byť k dispozícii systém štipendií a študentských pôžičiek. Je tiež potrebné podporovať súperenie medzi univerzitami, ako aj modely ich riadenia, ktoré sú založené na zodpovednosti a transparentnosti. Jednou z najvyšších priorít systému vzdelávania sa musí stať

odstránenie nepomeru medzi ponukou odborných znalostí a dopytom po nich. Bude si to vyžadovať veľký dôraz na zlepšenie zručností s cieľom pripraviť jednotlivcov na prechod medzi zamestnaniami, ako aj na využívanie nových technológií a zručností. Nevyhnutnou podmienkou bude vytvorenie kultúry pružného celoživotného

vzdelávania, v rámci ktorej sa ľudia budú môcť v ktoromkoľvek bode svojej kariéry vrátiť k vzdelávaniu za podobných podmienok ako mladí. Základnou zásadou v celom vzdelávacom systéme sa musí stať zásada naučiť sa učiť sa. Pre Európu je často ťažké premietnuť vedecký výskum do nových produktov, nových patentov,

nových podnikateľských činností a nových pracovných miest. Nedostatok konkurencie na trhoch so službami bráni inovácii, zvyšuje náklady a obmedzuje rast. Finančné služby, digitálne služby ďalšej generácie, energetické riešenia a služby na podporu zdravia a vzdelávania majú obrovský potenciál. Európska

únia má dobré predpoklady získať vedúce postavenie v odvetviach nových služieb, avšak len vtedy, ak sa budú poskytovatelia služieb opierať o celoeurópsky trh a nové regulačné prostredie, v ktorom sa môže inovácii a tvorivosti skutočne dariť. V tejto súvislosti bude rovnako dôležité zaviesť opatrenia potrebné na

posilnenie trhov s rizikovým kapitálom a dostupnosť počiatočného kapitálu do nového podniku. Konkrétne malé a stredné podniky, ktoré veľmi často zaujímajú popredné miesto v inovácii, potrebujú primeranejšie podporné mechanizmy vrátane prístupu k rizikovému kapitálu, ktoré im umožnia konkurovať na globálnom

trhu. Kreatívne hospodárstvo sa bude naďalej vyvíjať rýchlejšie ako politické postupy, ktoré ho majú podporovať alebo regulovať. Každý deň odhaľuje nové obzory a revolučné perspektívy. Základom akéhokolvek regulačného rámca v tejto oblasti, preto musí byť pružnosť a schopnosť reagovať. Ešte dôležitejšia je podpora

kultúry riskovania a podnikania. Len to umožní Európskej únii naplno ťažiť z výskumu a experimentálnej činnosti a zároveň vytvárať nové pracovné miesta. Kombinácia starnúcej populácie a znižovania domácej pracovnej sily bude mať pre Európu drastické následky. Ak sa tento problém nebude riešiť,

premietne sa do neudržateľného tlaku na dôchodkové a systémy zdravotnej starostlivosti, ako aj systémy sociálneho zabezpečenia a do negatívnych výsledkov v oblasti hospodárskeho rastu a zdaňovania. Ak Európa myslí prechod na znalostnú spoločnosť vážne, úsilie o posilnenie hospodárskej efektívnosti

a zlepšenia zručností súčasného obyvateľstva sa musí doplniť aktívnymi opatreniami na riešenie demografickej výzvy.

V neposlednom rade musí zahŕňať zosúladenie úsilia o to, aby sa Európska únia stala atraktívnou destináciou pre prisťahovalcov. Bez migrácie sa Európskej únii budúci nedostatok pracovnej sily

a zručností vyriešiť nepodarí. Zároveň sa zníži jej kultúrna rozmanitosť a experimentálna činnosť, ktoré sú predpokladom pre tvorivosť a inováciu. Ako prvý krok by sa mali zaviesť politiky podporujúce rodinu zamerané na stabilizovanie alebo zvýšenie úrovne pôrodnosti. Okrem toho by sa vplyv menšieho množstva

domácej pracovnej sily a súvisiacich otázok, akými sú financovanie zdravotníctva a dôchodkových systémov, mohol čiastočne vykompenzovať vyššou produktivitou. Stály rast produktivity by umožnil revidované vyčlenenie zdrojov na vyplnenie rastúcej medzery medzi poberateľmi dôchodkov

a prispievateľmi na ne. Avšak vzhľadom na to, že európske demografické vzorce sa zakoreňujú hlbšie, vplyv týchto opatrení bude nedostatočný. Na tento účel sa bude demografická výzva Európskej únie riešiť prostredníctvom dvoch súborov vzájomne sa dopĺňajúcich opatrení. V prvom rade je to posilnenie miery

účasti na trhu práce a vykonávanie vyrovnanej, spravodlivej a aktívnej prisťahovaleckej politiky. Druhý krok bude zahŕňať odstránenie právnych, administratívnych a kultúrnych prekážok, ktoré podporujú väčšiu mobilitu v rámci Európskej únie. Kľúčovými nástrojmi na dosiahnutie tohto cieľa sú úplná

prenosnosť práv sociálneho zabezpečenia a dôchodkových práv, lepšie jazykové vzdelávanie, úplné uznávanie akademických titulov, ako aj profesionálnych zručností v rámci Európskej únie, a vytvorenie skutočne nediskriminujúceho prostredia na všetkých politických úrovniach. V neposlednom rade je potrebná

zásadná zmena v našom prístupe k dôchodku. Malo by sa odrázať od súčasnej praxe predčasného odchodu do dôchodku. Odchod do dôchodku by sa pre ľudí mal stať možnosťou, a nie povinnosťou. Pracovný život by sa mal predĺžiť zvýšením skutočného, ako aj zákonného dôchodkového veku. V Európe je vo všeobecnosti

potrebná zmena postojov. Prisťahovalectvo sa príliš často vníma ako záťaž, a nie ako príležitosť, ktorú je potrebné využiť. Európa sa v tejto oblasti má čo učiť od Austrálie, Kanady a Spojených štátov, s ktorými priamo súťaží o talentovaných a kvalifikovaných prisťahovalcov. Na základe skúseností týchto

krajín je potrebné, aby Európska únia vypracovala spoločnú prisťahovaleckú politiku, prilákala najkvalifikovanejších, najtalentovanejších a najmotivovanejších prisťahovalcov a zároveň aby prijala opatrenia na zabránenie straty ľudského kapitálu vo vysielajúcich krajinách. Ak sa prisťahovalci legálne

usadia v Európskej únii, mali by mať tie isté sociálne práva ako štátni príslušníci Európskej únie. Potenciál súčasných prisťahovalcov zvýšiť mieru ekonomickej aktivity obyvateľstva by sa mal využiť investovaním do jazykového vzdelávania, odbornej prípravy a všeobecného vzdelávania spolu s rozhodnými

stratégiami proti diskriminácii. Malo by sa zabrániť všetkým formám diskriminácie pracovníkov z radov prisťahovalcov a ich rodín.